

## BESLUT

Datum  
2025-04-15

Dnr  
4983-2024

Sid  
1 (6)

Stf justitieombudsmannen  
Karin Almgren

### Kritik mot Kronofogdemyndigheten för hanteringen av en delgivning av handlingar med en intagen i Kriminalvården

---

#### Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot Kronofogdemyndigheten. Han förde sammanfattningsvis fram att Kronofogdemyndigheten fortsatt att försöka delge honom på hans folkbokföringsadress, trots att han vid fyra tillfällen hade meddelat myndigheten att han satt häktad.

#### Utredning

Kronofogdemyndigheten uppmanades att yttra sig över AA:s klagomål. I sitt remissvar anförde myndigheten, genom rättschefen, följande:

[...]

#### 2 Ärendet m.m.

##### 2.1 Kronofogdens organisation

Kronofogden består av flera verksamhetsområden med egna handläggningsstöd. Den summariska processen handlägger bland annat mål om betalningsföreläggande. Verkställigheten handlägger bland annat ansökningar om verkställighet som avser betalmål. Inom verkställigheten finns även Kronofogdens delgivningsverksamhet placerad. Delgivningsverksamheten delger handlingar från både den summariska processen och verkställigheten samt även från skuldsaneringen.

##### 2.2 Handläggningen av ärendet

AA ringde till Kronofogden dels den 23 november 2023 och dels den 10 januari 2024. Vid samtalen underrättade han Kronofogden om att han var frihetsberövad. Samtalen togs emot av medarbetare som arbetade med verkställighet.

Efter AA:s kontakt med Kronofogden den 23 november 2023 gjorde medarbetaren en tjänsteanteckning med följande innehåll.

”Gäldenären ringer in på slingan för att meddela att han sitter frihetsberövad, han uppger att han försöker göra avbetalningsplaner med sökande. Jag upplyser honom om att det inte hindrar våran utredning.”

Efter AA:s kontakt med Kronofogden den 10 januari 2024 gjorde ansvarig handläggare en tjänsteanteckning med följande innehåll.

”Gäldenären, D, ringt.

Berättar att han fortfarande sitter frihetsberövad på Kronobergshäktet med de högsta restriktionerna, och kan förväntas göra det flera månader till upp till 1 år.

Har därför svårt att sköta sina angelägenheter.

Han kommer att ordna en fullmakt till sin sambo att företräda honom.”

AA var under 2023 dels svarande i flera mål om betalningsföreläggande och dels gäldenär i mål om verkställighet.

### **2.3 Verkställighetsärendena**

Kronofogdens verkställighetsverksamhet sökte AA för delgivning av ett utmättningsbeslut som hade beslutats den 25 oktober 2023. Beslutet skickades först till honom digitalt, genom tjänsten Mina meddelanden. När han inte blev delgiven genom detta utskick lämnades handlingarna till en delgivare hos Kronofogden. Se avsnitt 2.5 angående de åtgärder som delgivaren vidtog.

### **2.4 Betalningsföreläggandeärendena**

Vid tidpunkten för AA:s första kontakt med Kronofogden, den 23 november 2023, fanns ett pågående mål om betalningsföreläggande med honom som svarande. Under perioden den 23 november 2023 till och med den 7 februari 2024 kom det in ytterligare fem mål. I samtliga dessa mål har Kronofogden först skickat betalningsföreläggande jämte delgivningskvitto till AA:s folkbokföringsadress på [...] med vanlig post. När detta inte har lett till delgivning överlämnades fyra av målen till en delgivare hos Kronofogden. Se avsnitt 2.5 angående de åtgärder som delgivaren vidtog. Det femte målet hade återkallats av sökanden den 31 december 2023 och avskrevs därför från vidare handläggning.

Samtliga fyra mål som överlämnades till delgivare antingen avvisades eller avskrevs av Kronofogden efter att delgivaren hade försökt att delge AA, utan att han hade blivit delgiven.

Det kom även in ett mål den 14 maj 2024. Detta mål delgavs AA genom Kriminalvårdens försorg den 13 juni 2024.

### **2.5 Delgivarens åtgärder**

Kronofogdens delgivningsorganisation mottog de ovan angivna verkställighets- och betalningsföreläggandeärendena för att försöka delge dem genom s.k. samordnad delgivning. Samordnad delgivning innebär att Kronofogden vid eftersök av en svarande eller gäldenär gör ett försök att delge samtliga odelgivna ärenden oavsett om de hör hemma hos betalningsföreläggande eller verkställighet eller annan verksamhet hos Kronofogden.

Delgivaren sökte vid tre tillfällen – 2024-01-27, 2024-02-10 och 2024-02-17 - AA för delgivning på adressen ... Vid varje tillfälle lämnade delgivaren en lapp i brevlådan med uppgift om att AA hade sökts för delgivning. Delgivaren läste inte tjänsteanteckningen från november 2023 med uppgiften om att AA var frihetsberövad innan han sökte honom för delgivning.

Delgivaren lyckades inte delge AA utan upprättade därför ett s.k. hinderbevis, vilket är ett besked om att delgivning inte har skett.

## **3 Rättslig reglering m.m.**

Kronofogden handlägger mål om verkställighet som avser bl.a. betalning (1 kap. 1 och 3 §§ utsökningsbalken (UB)). Ett mål inleds genom en ansökan (2 kap. 1 § UB). Utmätning ska ske så snart som möjligt efter att de handlingar som behövs har kommit in till Kronofogden (4 kap. 10 § UB). Handläggningen av ett mål pågår till dess antingen skulden och samtliga avgifter i målet är betalda, sökanden återkallar målet och det därför skrivs av, Kronofogden avvisar ansökan, det föreligger hinder mot verkställighet eller sökanden beviljar uppskov. Handläggningen av ett mål om verkställighet upphör inte för att gäldenären är frihetsberövad.

Den som har en fordran som är förfallen till betalning kan ansöka om betalningsföreläggande hos Kronofogden. Svaranden ska föreläggas att yttra sig över ansökan inom viss tid. Föreläggandet ska delges svaranden i enlighet med vad

som enligt rättegångsbalken gäller för stämning i tvistemål (25 och 29 §§ lagen (1990:746) om betalningsföreläggande). Handläggningen av ett mål om betalningsföreläggande pågår till dess Kronofogden fastställer utslag i målet, beslutar om att överlämna målet till tingsrätt, avvisar eller avskriver ansökan. Handläggningen av ett mål om betalningsföreläggande upphör inte för att gäldenären är frihetsberövad.

### **3.1 Om folkbokföring m.m.**

En person ska folkbokföras på den fastighet och i den kommun där han eller hon är att anse som bosatt, 6 § folkbokföringslagen (1991:481). En vistelse inom kriminalvården anses inte leda till ändrad bosättning och medför därför inte något krav på ändring av folkbokföringsadressen, så länge planen är att flytta tillbaka till folkbokföringsadressen. Den som under minst sex månader vill ha sin post till en annan adress än folkbokföringsadressen kan anmäla särskild postadress till Skatteverket.

### **3.2 Allmänt om delgivning**

Vid delgivning med en fysisk person är han eller hon delgivningsmottagare. Vanlig delgivning sker genom att handlingen som ska delges skickas eller lämnas till delgivningsmottagaren. Stämningsmannadelgivning kan ske genom att en person som har behörighet att utföra sådan delgivning lämnar handlingen till delgivningsmottagaren och dokumenterar åtgärden. Delgivning har skett när handlingen har lämnats (11, 16, 31, 32 och 39 §§ delgivningslagen).

Av 4 § delgivningslagen följer att delgivningssätt ska väljas med utgångspunkt från att det ska vara ändamålsenligt med hänsyn till handlingens innehåll och omfattning och medföra så lite kostnader och besvär som möjligt. Delgivning får inte ske på ett sätt som är olämpligt med hänsyn till omständigheterna i delgivningsärendet.

I Kronofogdens Delgivningshandboken, bilaga 4, anges i avsnitt 4.4.1 att myndigheten vid delgivning ska göra en proportionalitetsbedömning och använda det delgivningssätt som bedöms vara effektivt i det enskilda fallet utan att i onödan orsaka kostnader eller andra negativa konsekvenser. Delgivning ska genomföras på ett sådant sätt att de åtgärder som vidtas inte vållar delgivningsmottagaren eller annan enskild onödig uppmärksamhet eller olägenhet.

### **3.3 Rutiner för adresshantering och delgivning inom verkställighetsverksamheten**

Vid tjänsteanteckningar i INIT ska i första hand medarbetare på delgivningsenheten använda rubriken Delgivning för att notera uppgifter som framkommit vid delgivning och som behövs för framtida handläggning av delgivningsärenden. Rubriken kan även användas för samma ändamål av medarbetare inom verkställigheten (se Kronofogdens handledning Dokumentation INIT, bilaga 5).

### **3.4 Rutiner för adresshantering och delgivning inom betalningsföreläggandeverksamheten**

Delgivning i mål om betalningsförelägganden sker i normalfallet genom vanlig delgivning (se avsnitt 8.1 i Handbok summarisk process, bilaga 6). Det innebär att föreläggandet skickas till svaranden tillsammans med ett delgivningskvitto. Normalt sker utskicket med automatik genom handlägningsstödet Saras försorg men i undantagsfall, när ansökningshandlingar behöver biläggas föreläggandet, görs utskicket manuellt.

Sara innehåller inget eget centralt register där en persons adress kan registreras och få genomslag i pågående och framtida mål. Istället hämtar Sara adressuppgifter från Personinfo, som är en teknisk informationstjänst som kommunicerar med verksamhetssystemen (se avsnitt 9.3.3 i Rutinbeskrivning betalningsföreläggande, bilaga 7). Sara uppdaterar automatiskt svarandens pågående mål när det sker en adressuppdatering i Personinfo av svarandens adress.

Ett utskick med vitt kort till svarandens adress sådan den är registrerad i Personinfo ska enligt Kronofogdens rutiner först göras även om ansökan innehåller ett påstående om att svaranden sitter frihetsberövad (se avsnitt 15.2.3 i Rutinbeskrivning betalningsföreläggande).

Om delgivningstiden har gått ut och svaranden inte blivit delgiven med vitt kort lämnas delgivningsuppdraget över maskinellt till Delfi, Kronofogdens handläggningsstöd för delgivning. Delgivarna har som rutin att när arbetet med delgivning av en person inleds kontrollera handläggarnoteringar i INIT med rubrikerna Förrättningsinformation och Delgivning, men inte andra handläggarnoteringar. Normalt görs ingen förnyad kontroll vid senare delgivningsförsök.

#### 4 Kronofogdens bedömning

AA har underrättat Kronofogden om att han var frihetsberövad. Kronofogden har inte uppfattat att han då anvisade att delgivning av honom skulle ske genom Kriminalvårdens försorg. Uppgiften om att han var frihetsberövad påverkade därför inte myndighetens arbete med att delge honom, vare sig i hans verkställighetsärenden eller i målen om betalningsföreläggande. Som en konsekvens av detta har han sökts flera gånger för delgivning på hans adress i ... Eftersom AA var frihetsberövad har det med facit i hand inte varit meningsfullt att söka honom för delgivning där. Det är troligt att han därigenom har vållats onödig uppmärksamhet eller olägenhet.

Även om AA var häktad har han varit skyldig att sköta sina angelägenheter genom bland annat att vara tillgänglig för delgivning. Detta genom att ta del av delgivningshandlingar i sin digitala brevlåda eller genom att låta någon annan person vidarebefordra fysiska delgivningshandlingar till honom. Kronofogden har uppfattat vid det andra telefonsamtalet att hans sambo skulle hjälpa honom att få del av sin fysiska post. Kronofogden hade inte behövt vidta försöken att delge AA på adressen i ... om han låtit sig delges innan dess.

Kronofogden har vid flera tillfällen skickat handlingar till AA digitala brevlåda för delgivning. Vid varje tillfälle när en delgivare har sökt honom för delgivning på hans adress i ... har delgivare lämnat information i brevlådan om att han har sökts för delgivning.

Att Kronofogdens handläggning av ärendena som rör betalningsföreläggande och verkställighet har fortsatt trots uppgiften om frihetsberövandet har varit korrekt. Vid det första telefonsamtalet med Kronofogden upplyste den medarbetare som talade med honom om att handläggningen skulle fortsätta.

I ett bifogat yttrande från Betalningsföreläggandeenheten anfördes bl.a. följande:

[...] I Kronofogdens systemstöd för verkställandet av beslut och utredning i verkställighetsprocessen (Init) finns en notering som upprättades 2023-11-23 där det framgår att AA har ringt in för att meddela att han sitter frihetsberövad. Ytterligare en notering finns upprättad den 2024-01-10 där det framgår att AA ringt in och meddelat att han fortsatt sitter frihetsberövad och att han kan antas sitta kvar på Kronobergshäktet.

Init används emellertid inte vid handläggningen av mål om betalningsföreläggande och det finns således ingen rutin att kontroll av eventuella anteckningar ska göras i Init. [...]

AA kommenterade remissvaret.

#### Rättslig reglering

Kronofogdemyndigheten har i sitt yttrande redogjort för relevant rättslig reglering.

## Bedömning

Av utredningen framgår att AA var part i såväl ett verkställighetsmål som flera mål om betalningsföreläggande och att han vid i vart fall två tillfällen ringde till Kronofogdemyndigheten för att meddela att han var frihetsberövad. Vid det senare samtalet uppgav AA att han satt häktad med restriktioner och kunde förväntas fortsätta att göra det i flera månader, upp till ett år. De handläggare som AA pratade med upprättade tjänsteanteckningar om samtalen. Trots det försökte Kronofogdemyndigheten därefter vid tre tillfällen under januari och februari 2024 att delge AA handlingar genom stämningsman på hans folkbokföringsadress.

Som jag uppfattar remissvaret lade de handläggare som upprättade tjänsteanteckningarna från telefonsamtalen inte in informationen under rubriken ”Delgivning” i myndighetens systemstöd för mål om verkställighet, INIT, där uppgifter som är av betydelse för delgivning ska läggas in. Det fick som konsekvens att delgivaren inte kände till att AA satt frihetsberövad i samband med utförandet av delgivningsuppdraget.

Det är inte helt enkelt att av remissvaret utläsa om Kronofogdemyndigheten anser sig ha gjort något fel i hanteringen av delgivningen av AA. Jag förstår det som att så inte är fallet, eftersom myndigheten menar att den inte uppfattade att AA anvisade att delgivning skulle ske genom Kriminalvårdens försorg. Myndigheten har även påtalat att AA har varit skyldig att sköta sina angelägenheter genom att bl.a. vara tillgänglig för delgivning även om han har suttit häktad, och att delgivningsförsöken på folkbokföringsadressen inte hade behövt vidtas om AA låtit sig delges innan dess. Kronofogdemyndigheten har i det sammanhanget även uppgett att AA vid det andra telefonsamtalet framfört att han tänkte ge sin sambo fullmakt.

Med hänsyn till att AA alltså vid minst två tillfällen upplyst Kronofogdemyndigheten om att han var frihetsberövad framstår myndighetens inställning som anmärkningsvärd. Oavsett om AA genom sina telefonsamtal uttryckligen ville anvisa hur delgivning skulle ske är det enligt min mening helt självklart att uppgifterna borde ha beaktats vid kommande delgivningsförsök. Att AA uppgav att han tänkte ge sin sambo fullmakt påverkar inte den bedömningen, särskilt som en sådan fullmakt aldrig gavs in till Kronofogdemyndigheten. Jag noterar även att handläggarna som tog emot samtalen inte heller frågade AA om han önskade att handlingarna skulle sändas till det häkte han var intagen vid i stället för hans folkbokföringsadress. Med hänsyn till den serviceskyldighet som åligger tjänstemän vid förvaltningsmyndigheter borde detta enligt min mening ha skett (se 6 § förvaltningslagen [2017:900]).

JO har tidigare, i ett ärende som gällde att Kronofogdemyndigheten skickat handlingar till fel adress, påtalat vikten av att en myndighet använder korrekta och aktuella adresser när den kommunicerar i ärenden och att myndigheten, om en enskild underrättar den om vilken adress som är aktuell, måste säkerställa att

det också är den adressen som kommer att användas i fortsättningen (se JO:s beslut den 8 december 2021 i dnr 6964-2019). Till det kommer att intagna i Kriminalvården, i synnerhet häktade med restriktioner, har ytterst begränsade möjligheter att kommunicera med omvärlden och sköta sina angelägenheter genom att t.ex. bevaka sin post. Det är därför naturligtvis av största vikt att myndigheten, om en enskild underrättar den om att han eller hon är intagen i Kriminalvården, säkerställer att den enskilde i fortsättningen söks för delgivning och annan kommunikation den vägen. Jag vill även påpeka att en sökande i exempelvis ett ärende om betalningsföreläggande har ett berättigat intresse av att delgivningen av en motpart sker snabbt och effektivt.

Utredningen i ärendet ger inte stöd för att AA har drabbats av någon rättsförlust till följd av Kronofogdemyndighetens hantering. Jag kan dock konstatera att så hade kunnat bli fallet om myndigheten felaktigt skickat handlingar som innehåller tidsfrister men som inte måste delges, t.ex. ett utslag i ett mål om betalningsföreläggande, till hans folkbokföringsadress. Vidare ska delgivning genomföras på ett sådant sätt att de åtgärder som vidtas inte vållar mottagaren eller annan enskild onödig uppmärksamhet eller olägenhet. Detta framgår såväl av 3 § delgivningsförordningen (2011:154) som av Kronofogdemyndighetens egen handbok om delgivning. Eftersom delgivningsförsöken i det här fallet var meningslösa delar jag myndighetens bedömning att de fick just sådana konsekvenser.

Kronofogdemyndigheten förtjänar sammantaget kritik för sin hantering av delgivningen med AA. Mot bakgrund av det som har framkommit i ärendet kan det enligt mig finnas anledning för myndigheten att se över sina rutiner för hanteringen av uppgifter om att parter sitter frihetsberövade för att säkerställa att sådana uppgifter inte faller mellan stolarna.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av stf JO Karin Almgren. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Emma Söderberg Majanen har föredragit ärendet och byråchefen Johan Thorblad har deltagit i beredningen.